
cognicio cuz studio
Subiectū istius libri philosoph ē corpus
phisicū . pr^a passio ei9 est mobile

Diffinicio philosophie secundum ysidorum

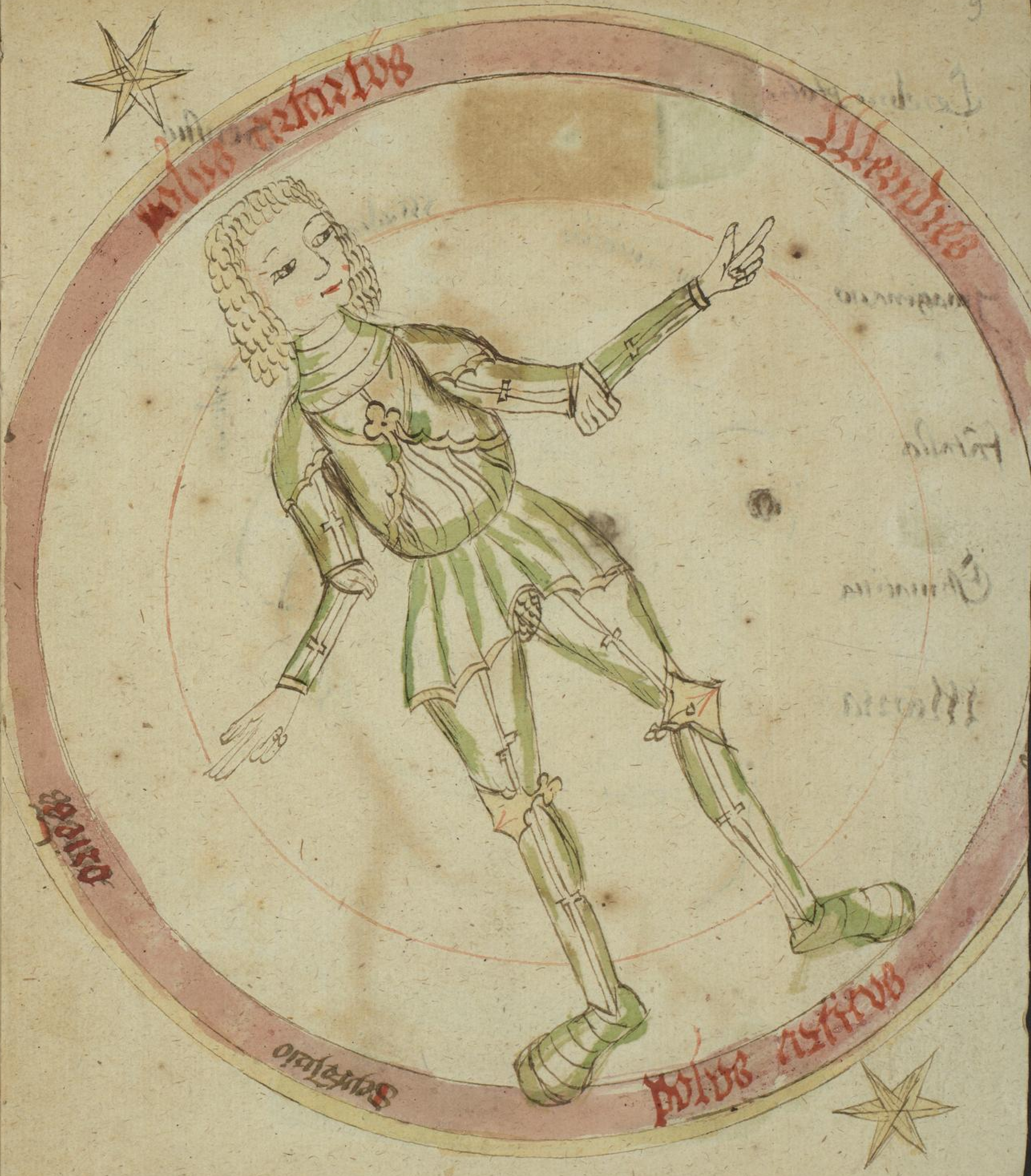
Est divinarum humanarum rerum cognicio cum studio bene vivendi. Cuius diffinicione insinuantur nobis tres species philosophie scilicet phisica, loyca et ethica. Phisica cum dicit divinarum rerum quia de divinis rebus tractat.
Loyca cum dicit humanarum rerum quales sunt sermones cognicionis veri et alegationes solis hominibus dati. Ethica cum dicit cum studio bene vivendi ubi tangit ethicam que tractat de rebus humanis quia de virtutibus et viciis, cum studio bene vivendi quia non solum docet cognoscere virtutes et vicia sed et admonet nos virtutes perficere et vicia declinare. Ideo enim virtutes scrutamur non ut sciamus tantum illas sed ut boni efficiamur. Aut cum igitur boni sumus per virtutes nos dirigimus.
Nota philosophia est que tractat de rebus divinis et quantum huiusmodi. De natura naturante quod deus est et natura que dependet a deo. Et dividitur in tres species. Metaphisica, Mathematica et naturalem philosophiam. Metaphisica est que tractat de rebus supra naturam consideratis ut patet ex nomine interpretacione. Dicitur enim a metha id est transfisica natura et quia non solum specialia res considerat principaliter sed omnes res sunt mundi ut sit sciencia generalis. Et dicitur alio nomine sapiencia philosophorum quia est sapida sciencia, cum valde sapidum et delectabile est quod scire de deo et angelis spiritibus et id est de rebus altissimis secundum quod dicit commentator. Melius est scire modicum de rebus nobilioribus quam multa de vilioribus rebus. Homo igitur ille intellectus qui plura intelligit non est nobilior sed qui nobiliora intelligit perfecionem inducit.
Mathematica est que tractat principalissime de rebus a natura abstractis sub racione quantitatis. Unde quantitas est obiectum

Mathematice · Sm̄ nūs diuisionē ꝛ mathe
diuidit · sꝫ oīs quantitas q̄ ē magnitudo q̄ multitudo
vtꝫ · v · methaphi [illegible] phīa · nālis
ē que tractat principalissime de rebus a
nā gstitutis sub ratione motus · i · de ente mo
bili inquantum huiusmodi · l' de aliis pertinente
ad ipsum · Dicit enim de ente mobili · qꝫ illud
ē principalissimum gsideratum eius · vt gīa leuē
elementa · mixta · inquantum huiusmodi · i · sub
ratione motus · vbi tangit formalitatem obiecti
scientias enim scientie possunt eandem rem gside
rare sꝫ nō sm̄ eandem rationem gsiderandi · alias
nō distinguerentur inter se · vt mathematica quam
gsiderat que ꝛ naturalis phīa · sꝫ sm̄ rationem ab
solutam entis · in ipsis gsiderent enim inquantum
ens · ꝛ oēs alie abscidunt partem entis quarto
metha · i · gsiderat que ex quadam gsideratione
accidentali vt mathematica que quantum naturalis
phīa quo mobile · gramatica quo grammatica · l'
de aliis pertinente ad ipsum · propter primum
motorem · i · deum q ē immobilis [illegible]
Et tamen naturalis phīa tractat de illo [illegible] omnino
[illegible] · q licet ē phīa nālis tractat de primo motore
[illegible] [illegible] · sꝫ non mouetur · Dicit tamen primus
motor aliquid inquantum pertinet ad motum [illegible] effectiue
ad illum [illegible] · i · effectiue mouet vt quilibet
[illegible] [illegible] patet [illegible] non ē de principali
ssimis gsideratis philosophie nālis · Ubi notandum
q aliquid dicitur pertinere ad motum tribus modis

primo effective ut deus intelligentie que
movent orbes celestes. Sed pro moventur ipse
intelligentie non mobiles sunt. Item triplice
qualitas bene diffinitive. Secundo subiecti
tive ut mobilia .i. subiecta motus. ut aqua
homo. aer. Item celum dum movetur et item
generator. Tertio terminative ut illud quod
terminat motionem ut calliditas que terminat
calefactionem. Qualitas que terminat augmen
tationem. Ubi quod terminat motum localem. Et
quod sit terminans pertinet ad ipsum pertinere
tenendo opinionem quod motus sit huius termini
ad quem ut patet per textum. Ex quibus
colligitur nobilitas philosophie maxime ex diffinitione.
quia inimicum non habet nisi ignorantem. Nam
scientia naturalis. moralis. sive speculativa
habet se ad sacram paginam ut famula erga
dominam suam. Sequitur de x predicamentis

Decem sunt genera humane locutionis quibus
rhetores sive suas iter se solent [illegible]. Non
de illis dico quas grammatici partes orationis vocant.
sed de illis quas philosophi genera. categorias. latine
predicamenta appellare solent quorum quidam ab eis sic denominantur.
Substantia Qualitas quantitas. ad aliquid. ubi genus
[illegible]. relativum dicitur habitus [illegible]

Nō q quatuor requirūtur ad p̄dicamenta · p̄o q3
qd sit īcomplexū · 2m q ponitur d3 ī p̄dicamento o͞e q
sit univocū vl particulare · 3a cōdicio · d3 ēē ens
reale vl idea l' comencium f · quarta cōdicio q
sit finite rei · q n̄ ē limitatū nō ponit' ī p̄
dicamento · Et p̄dicamēta extendūtur que sunt
res · ens · verū · bonū · unū · aliquid ·

Cerebrū ꝑtotū

Sensus

A

B

po anterior

Media

Imaginacio

C

posterior

fatasia

d

Estimativa

e

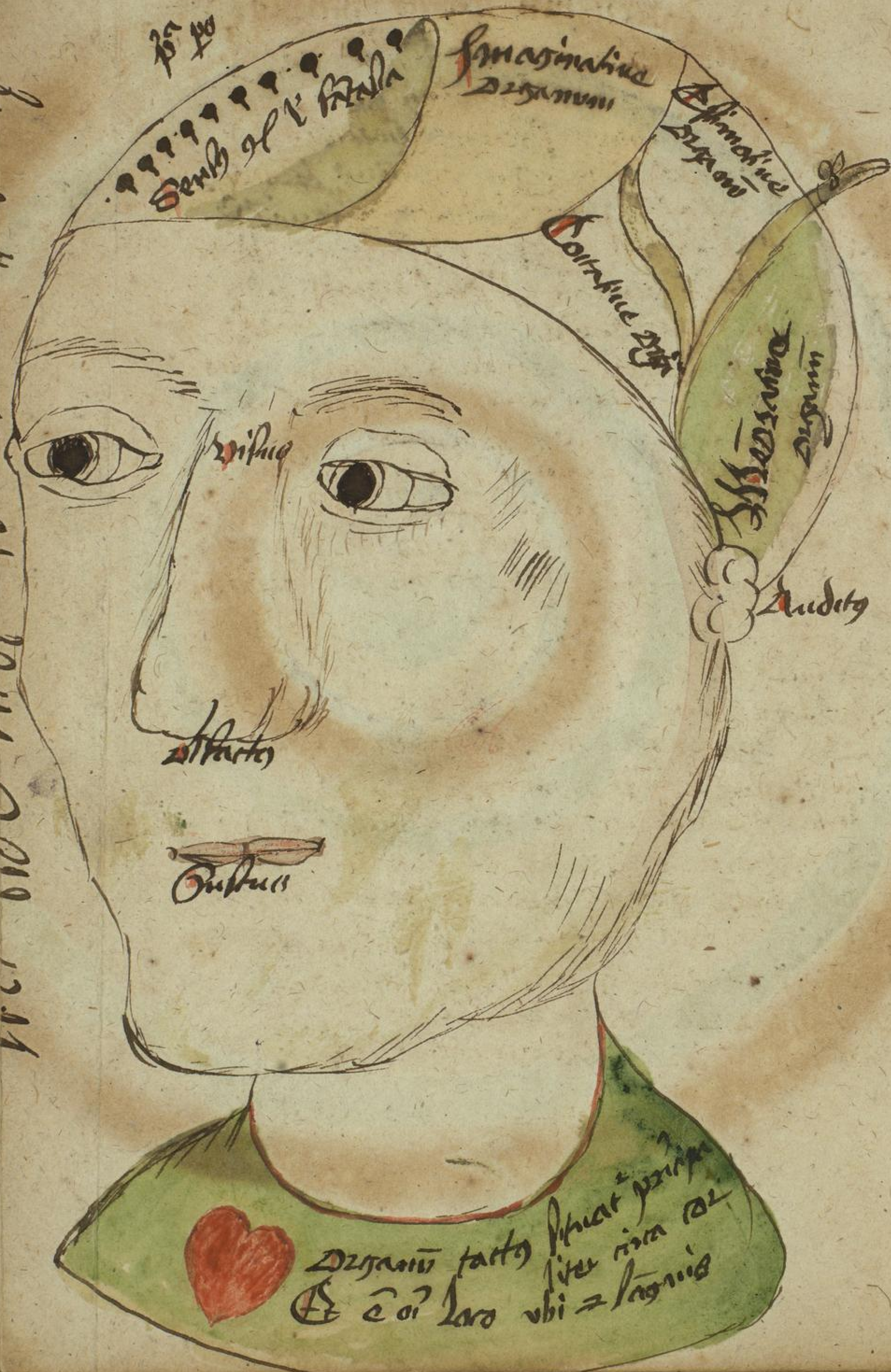
Meōria

F

Caput phisicum

Primum mobile
ignis
aer
aqua
terra
Sol

Obiecta sūt Horū audibile visibile olfactibile gustibile tangibile

Ceteris locis. facere. pati. Hec sunt igitur cause
locutionis nostre. Aut enim de substantia cuiuslibet
rei eloquimur vel quantitati i. magnitudine. aut
etiam de qualitate eius cum locuti sumus bonus
dicimus quod bonum sit. Aliud vero ad aliquid i. cum
personam quamlibet referre convenit. Ut deus non dicitur
nisi filius intelligatur nec filius nisi deum respiciat sic
relativum etc. De habitu enim vel ratione ut de
situ ut consideratur stare sedere iacere. de loco
et tempore i. quando ut in quo loco vel tempore fiat. Et quod quando sentiat
vel quid paratur semper loquela nostra ostendit. His ergo
omnibus modis valet sacra scriptura de deo loqui
Sed aliter ipse aliter translative. aliter relative
Ipse deus dicitur substantia una trina et ineffabilis. que
semper idem est quod est quia semper immutabilis. Et deus magnus
dicitur non alia magnitudine nisi quia ipse magnus est et in
mensus. Ea i. magnitudine magnus est. quia ipse eadem magnitudo
Et ea bonitate. bonus est. quia ipse bonitas est
Hec deo aliud est esse aliud magnum esse. aliud
bonum esse. sed eo quo est magnus est et bonus
Ideo nec tres substantias nec tres magnos
nec tres bonos. De deo dicere phas est
Quod autem facere dicitur. de deo verissime dicitur. per
quem omnia facta sunt. Unde sunt duo dicta
pater meus usque modo operatur et ego operor Jo. iiij
Hec ipse in predicamentis substantia de deo dicitur
Sed tamen de eo ipse quod dici aut sciri potest

15

Relatiue itaque de deo dicitur pater et filius et spiritus sanctus

Dicitur vero et habitus loca et tempora pati non proprie sed
translatiue per similitudinem dicuntur ideo sedere et
sedere super cherubin dicitur quantum ad situm et de illis
tegit vestimentum amictus eius quo ad habitum

Et anni tui non deficient quantum ad tempus Et illa re
descendit in illis quantum ad locum pertinet Dicitur

de deo etiam penitet me hominem fecisse vel

Tertiam distinctione Deus nil patitur quantum ad
eius substantiam pertinet quia deus est Dum ante omnes sub

stantie accidentia recipiunt quibus in eis fiat vel

magna vel quantacumque mutatio deo huiusmodi

accidere non potest ideo sola immutabilis est sub

stantia vel essentia que deus est cui perfecto ipsum esse

unde essentia ipsa nominata est maxime et verissime

competit Cuius rei optime congruit ipsum nomen quod

generaliter dicitur Quod quidem lapsus est sicut apostolus ait

non est in illo est et non sed est in illo est est. hec tamen nos

tre sunt adhuc distinctionis

hec dicta predicta super notata ideo dicam sicut

ut per ea tamquam per signa ad placitum imposita in

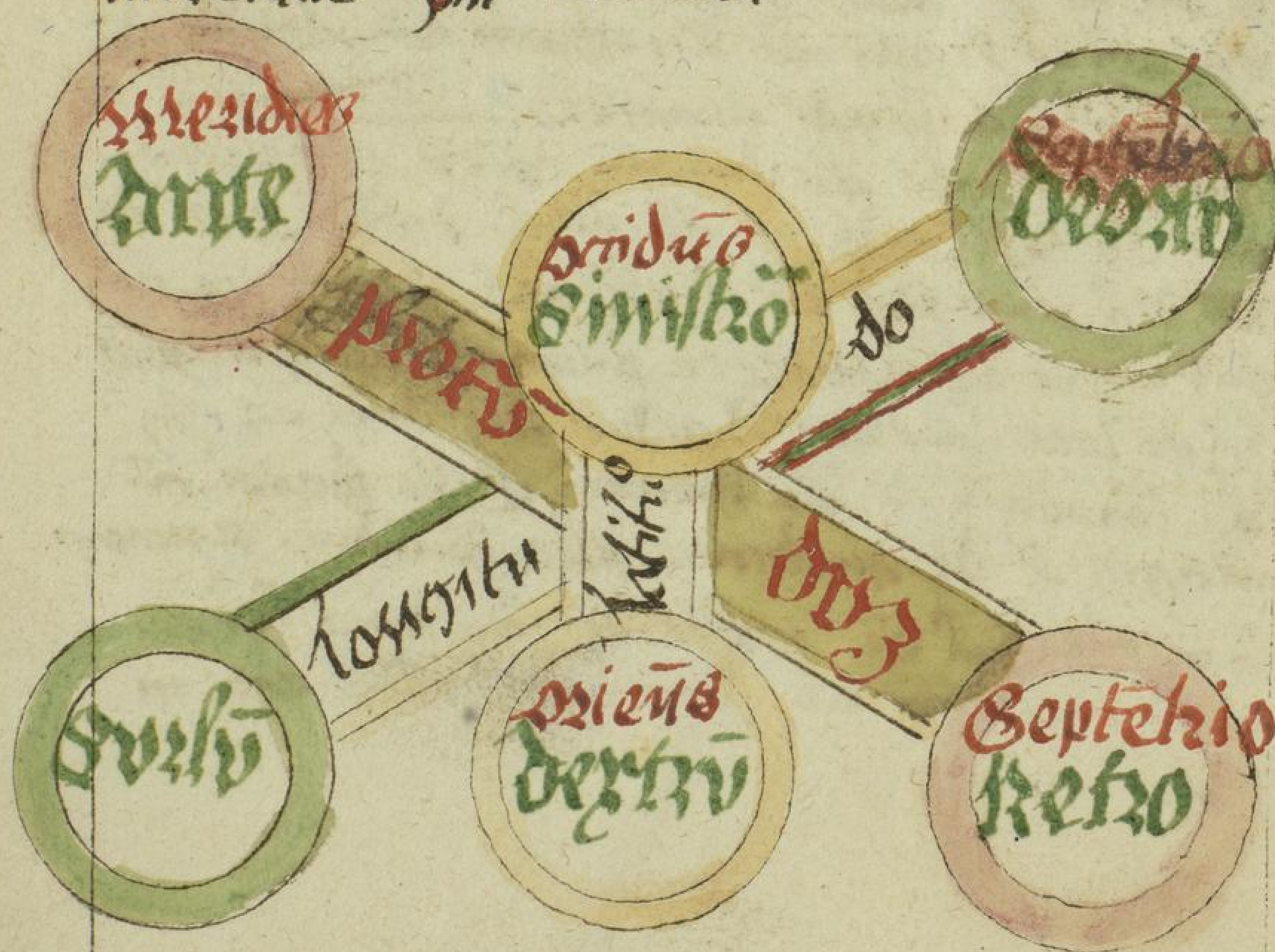
rerum conuenientiam et earum identitatem sed vni

tatem et distinctionem pulcherrime denominare Et si

quid aliud ex parte ponamus intellectus obnubilatur quam illustratur

Nobilitas autem est respectus aptitudinalis ideo potest esse sine termino. Partem sufficit ut habeat terminum separatum vel per declaratione huius respectionis. Et quod naturam ad plenum sufficit. Duplex invenitur respectus aptitudinalis et actualis. Actualis respectus qui noviter vocatur a doctoribus respectus formalis. Et est qui refert necessario terminum actu existentem et re alem, utputa de respectu similitudinis, dicitur de dualibus albedinibus. Et ad hoc quod aliquis respectus dicatur realis actualis seu formalis secundum doctores quatuor requiruntur. Primum est quod extrema illius sint existentia actualia. Propter hoc iter(?) ens et non ens non est respectus actualis. Secunda est quod extrema sint realiter distincta. Esse enim relationis patris est ad aliud scilicet ad filium et non ad se secundum beatum augustinum de trinitate. Propter hoc eius ad seipsum non est respectus actualis quia idem non distinguitur a seipso realiter. Tertium. Notandum. Prima differentia esse primarium. Quartum. Et quod esse primarium est esse essentiale et esse prius. Dicendi per se idem sicut illud primarium esse vel essentiale alicuius esse suum prius esse ut ab rationale est primarius esse ipsius hominis. Nota licet quodlibet individuum sit duo esse, scilicet esse individuum et esse speciei. Esse speciei cum magis est de quiditate ipsius individui. Et magis formale quam esse quod tale esse individui est quod esse materiale respectu esse speciei. Differentie etiam in

individuales Nullomodo sunt vere quantitative
sunt vel proprie passiones De quibus prius dictum est
naturam per differentiam individualem individuum habeat
esse individuale. tamen tale esse non est esse quantitativum
et formale. sed tamen esse materiale Ad bonum
Ut cetera tractanda sunt. Quos cum unum aliquot verum
Tertia questio. Substantia corporea est materiale subiectum
philosophie naturalis. ut habetur .vi. methaphisice. Quod philosophia circa quod
dam genus entis. Et est circa talem substantiam
que habet principium motus in se et quietis. Sed sub
stantia est talis corporea. ut habetur .vi. et septimo
phisicorum. Ubi philosophus solum attribuit mobilitatem
corpori. ergo substantia corporea est subiectum.
materiale philosophie naturalis

Circa inicium huius parvuli
tractatus philosophie duo attendi sunt notandi
primo erit diffinicio primi subiec-
ti in qualibet sciencia declarativus
Secundus quarundam conclusionum positiones Quantum
ad primum attendendum primum subiectum sciencie
communi sive probatur. Est quod hoc complexum dicitur
[illegible] non incomplexum universaliter vel aliud [illegible] ad
illam scienciam pertinere. Primo notandum secundum
racionalem formalem et absolutam universaliter primo
[illegible] [illegible] veritatum ad [illegible]
ti illi sciencie cuius est subiectum. Nota
pro declaracione terminorum huius diffinicionis
Nota quod complexum est triplex. quoddam est complexum
simplex. Et est illud quod potest apprehendi vel cognosci
per primam operacionem intellectus. Sive sit complexum
sive non. Ad evidenciam primi est sciendum quod
operacio prima intellectus dicitur simplicium apprehensio. ut
quando intellectus simpliciter intelligit aliquem terminum. ut animal
Secunda operacio intellectus dicitur composicio vel divisio
ut quando intellectus aliqua componit et aliqua dividit homo est animal ×
ut homo est animal. hec composicio × dicitur [illegible] est complexum
Tercia operacio vero intellectus dicitur discursus. ut
quando intellectus noster discurrit de uno ad
aliud ut omne animal racionale est risibile omnis
homo est animal racionale ergo omnis homo est risibilis. Et
licet talia complexa possunt reduci ad simplex
complexa [illegible] complexibilia. ut complexum diffini-

Vel specifici. aduertendum tamen dicitur conceptus cum possit apprehendi
per primam operationem intellectus.
Aliud est conceptus simpliciter simplex et est omne illud quod nec
est compositum nec componibile tamen aliquid ut solus deus.
Alius conceptus est simpliciter simplex et est ille qui non est re
solubilis in conceptus priores quia includit quidditative. Sed
tamen respectum includit quidditative ut angelus diabolus
Et talis est duplex quidam est conceptus simpliciter simplex
quidditativus ut conceptus entis. Alius est conceptus simpliciter
simplex qualitativus ut conceptus ultime differentie rationale
Et conceptus qualitativus etiam dicitur conceptus abiectivus
albedo nigredo. Et nil aliud est in ipsa re vel quod
latet conceptum sive abiectum conceptum. Conceptus vero
qualitativus dicitur etiam aliquando ipsamet intellectio
sive actus intelligendi qui actus est qualitas de qualitatis
genere. Et dicitur qualitativus quia est una qualitas de pre
dicamento qualitatis.
Dicitur ergo in textu quod primum subiectum debet habere
conceptum quidditativum et existentialem. Et ratio est quia non
nō de ente non potest haberi scientia. Requiritur
quod subiectum primum scientie sit ens non quidam actu
ut rosa que actu non existit tamen potest de ea
haberi scientia. Etiam quod non sit ens prohibitum ut
chimera quia est ens implicans formaliter. Sed debet esse
ens possibile. chimera est idem implicans sibi contradictionem nihil
est

Secundo ponit ibi hic differentie primi subiecti
non inclusi universalit' ut docuit in dictis principiis quod cetera universalit'
In hoc non dicitur accipi quia non dicitur esse inclusus in aliquo priori
Tercio ponit primo notandum de subiecto est duplex opinio
Prima quod est et quod est non cui primum subiectum universalit'
continet omnia contenta in scientia demonstrare
Quarto ponit primo ratione formale et ab-
soluta quod sub ratione formale vero differentie alicuius
est notandum quod est inclusum universalit' in alia quod non valet
Quinto ponit universalit' primo continet omnia circa veritatem
hic declarandi sunt termini prima ratio primo dictum quod est universalit'
continere tunc sub predictis et primus continet Est quod dicitur
quod quadruplex est continentia scilicet essentialis formalis
identitatis vel unitiva virtualis et potentialis
Continentia essentialis vero formalis est illa qualiter
continet aliud in quo diciendi per se primo hoc continentia
propositiones requirentes primo quod omnes in eius continentur genera
tamen continentia huius supereius Secunda quod omnes diffiniti
continet essentialit' suam diffinitionem Tercio quod
omnes componitur ex materia et forma continet essencialiter
continentia materiam et formam patet hec propositio
quod omnia illa continentur in primo per se diciendi Et
hec continentia inter omnes alias est prima Secunda
vero unitiva est illa qualiter continet aliquid sibi
identificatum realiter tamen distinctum ab eodem formali-
ter ut hic xx [?] sunt idem realit' et differunt formalit'
tamen due condiciones ad continentiam identitatis requirunt
prima est quod continens et contentum sunt unum et eadem res
realiter

Secundo quod in ea sit distinctio realis probat[ur] conclusio
notando secundum doctores propositio i[n] ipso cum subiectum continet
identitatem convenientia simul propinquas passiones probatur sic
concedunt accedentia quantitatis distincte realiter a subiecto
ut sonus iste dicitur secunda species qualitatis cum unum
possit separari ab alio et cetera quia secundum primam potentiam dei
prius potest separari a posteriori per auctoritatem parisiensem
Item Quandocumque sunt duo entia absoluta rea
liter et essentialiter distincta quorum unum est prius alio
absque contradictione deus potest facere unum sine alio
ergo hec potest separari a visibili quo concesso omnis de
monstratio et omnis scientia destruitur sed consequens est falsum ergo
Regula nulla propria passio nec etiam subiecti est de
diffinitione quidditativa ipsius subiecti probatur quia si
opposito daretur poneretur propria passio de subiecto non
est predicatio secundi modi dicendi per se sed primi
Secunda propositio anima intellectiva continet potentias suas
intellectivas scilicet et volitivas identice vel unitive
probatur quod tales potentie sunt idem realiter cum ipsa anima
distinguuntur tamen formaliter
Tertia propositio essentia divina perfectiones sui simplicitatem
continet et cetera conclusio unitive probatur per regulam
beati augustini et omnium theologorum deus quicquid habet
quod est est idem realiter est deus sapientia est idem
realiter ergo sapientia est deus Conclusio tertia
hec est ista quamlibet potest alicui inesse Dicitur contra
ymaginatio est duplex scilicet inesse reale vel inesse rationis

et in esse cogniti. Continentia virtualis in esse vel in esse nature
est illa qua aliquid potest producere aliud in esse existentie
sive nature. Illo modo sol continet ranam virtualiter. Et dicitur
continentia id est sit tenere virtualiter in sua virtute, unde termini
quibus creatis ultime non sunt hic obtinere. Pro hac continentia
supponitur. Prima propositio omnes res creatas deus continet
virtualiter quia omnia creavit. Secunda propositio omnis causa productiva
alicuius effectus ante productionem dicitur continere virtualiter
suum effectum continentia virtuali in esse reali. Tertia propositio
intellectus tali continentia continet suam intellectionem
et voluntas suam volitionem. Quarta propositio nullum sub
iectum alicuius scientie continet virtualiter in esse reali.
Quinta sed pater antequam gigneret filium continet tali continentia
ipsum filium. Suas passiones probat: Quia subiectum est in esse
reale suis passionibus consequentia tenet ex diffinitione
continentie virtualis in esse. Sexta Nulla scientia que producit
de ipso de subiecto ullo in esse reali potest producere
suam passionem. Patet quia augustinus et omnes theologi [illegible]
sunt ponere hanc et esse distinctionem realem inter
patrem et filium et spiritum sanctum in divinis. Sed in hoc ponere
philosophi merito dissentiunt. Vere [illegible] ponere talia
que implicant contradictionem. Hic nota circa [illegible]
[illegible] vide [illegible] q. i. plato [illegible] [illegible] [illegible]
tunc. Continentia virtualis in esse cogniti est illa que
aliquid potest producere aliud in esse cogniti hoc
in esse [illegible] probatur continentia

Nota sequentes passiones producere aliquid in esse
cognito est producere cognitionem vel notitiam eius
Corollarium de subiectum continet illud suas pro-
as passiones Regula metaphysica Dicit aliquam
esse cuiusdam ex eius cognitione potest potest aliquid vel
deduci notitia alterius illa continet illa virtualiter
unum si etiam intelligeremus naturam humanam quod non
potest fieri intelligeremus eius passiones
hanc puta ut est risibilitas flebilitas intellectivus
admirativus beatificabilitas etc Expositio
in subiecto praedicatur passiones subtiles
Continentia dicitur potentialis et est illa qua superius
continet inferiora secundum latitudinem seu multitudinem
quandam Sequitur corollarium Ex hac quarta
continentia quod continere continentia virtualem potentia-
li et econverso est chimericum quoddam sicut
aliquis et hoc sunt species desperate sub eodem
genere in actuali Dicitur enim continentia virtualis
et potentialis sunt species differentes sub eodem
genere scilicet continentia Ponitur circa virtualitatem primo
continens differentia primi subiecti hoc est intelli-
gendum de continentia virtuali in esse cognito et in
esse rationali. Ponitur secundo in hac quarta particula
vel conditione primi subiecti primo continens unum illud dicitur

primum quod ab alio non dependet · ergo illud dicitur continere
per quod continendo ab alio non dependet Exemplum ysocheles
et triangulus continet virtualiter hanc passionem que
est habere tres angulos Sed ysocheles non primo quia
non per propriam racionem · Sed per racionem alterius scilicet per
racionem trianguli Triangulus autem continet illam
per racionem propriam et non alterius continet ipsam passionem
Sumitur consequenter plus hanc autem condicionem racione
tali Quod effectus adequatus continetur virtualiter
primo a sua causa adequata Sed quecunque veritas
est adequatus sui subiecti primi seu obiecti ergo
Maior est euidens quia dat oppositum predicati Quod
oppositum subiecti Sed propter quod non erit effectus adequatus illius
cause · minor patet quia subiectum est materia sciencie ergo
si subiectum est primum id est adequatum et causa erit adequata
Nota racio quia est adequatus toti illi sciencie cuius
est subiectum quia omnia considerata in sciencia reducuntur
ad primum subiectum et ad ipsum omnia sunt attribu
cione Quia sunt partes subiectiue integrales
seu essenciales ut corpus animatum atque racionale vel
sunt partes subiectiue vel passiones eius vel effectus
eius aliquid vel sunt negaciones vel priuaciones vel
vie quedam ut sunt generaciones vel corrupciones
ut patet per aristotilem iiij methaphisice

Quesitū ad 2m articulū ubi dicit q aliq
conclusiōes essent ponende. Sit hec 1a conclusio
eius universalit' positū n potest ee subiectū materiale
ulli naturalis. Ad cuius evidenciam sciendū q in subiecto
aliqd ē materiale aliqd formale. ut dicendo ut linea
visualis ē subiectū perspective. linea ibi se h3 se
ut materiale. visualis vero ut racio formalis subiecti
nō enī linea sub qualibet racione ē subiectū per
spective. s3 sub racione visualitatis. Similiter ponendo
q deus sub racione deitatis sit subiectū theologie
deus se h3 ibi ut materiale s' substanciū. deitas vero
ut formale. his premissis probat' conclusio p philosophū
iiij metha. Est quedā sciencia q speculat' ens
et q insunt illi p se scz metha alia vero nulla
tractat universalit' de ente. Secunda conclusio
sit ista. mobilitas nō potest ee formalis
racio subiectiva in subiecti philosophie naturalis. Ad
cuius evidenciam pono duo dicta primū q mobi
litas ē formalis respectus seu relacio propter
q mobilitas ē formalis respectus. oīs aptitudo
ē respectus n dr aptitudo ee eius sit ad aliqd
s3 mobilitas ē quedā aptitudo ad motū. mobi
le enī dr q ē aptū moveri. ex v phisicorum. Contra
si arguit' q hoc q relacio n potest ee sine
termino. ee eius sit ad aliud. s3 mobilitas potest
ee sine motu actuali. ergo n ē relacio. Respondeo
maior ē vera. solum de respectu actuali

Circa inicium secundi parvuli i no
tatur. Quid sit complexio et q(uo)t sunt et q(ua)li
tates eorum etc. Quantum ad primum
notandum q(uod) complexio generaliter e(st) na(tur)a vel dispositio
a(nim)a(l)is etc. Sanguineus e(st) testis q(ua)les ipsi versus ostendunt

Sanguineus largus amans hilaris rubei que coloris
ridens carnosus satis audax atque benignus
etc. Somniat naturaliter de volare et aereis nature
ergo naturaliter de occupat s(e)c(und)a alta et levia

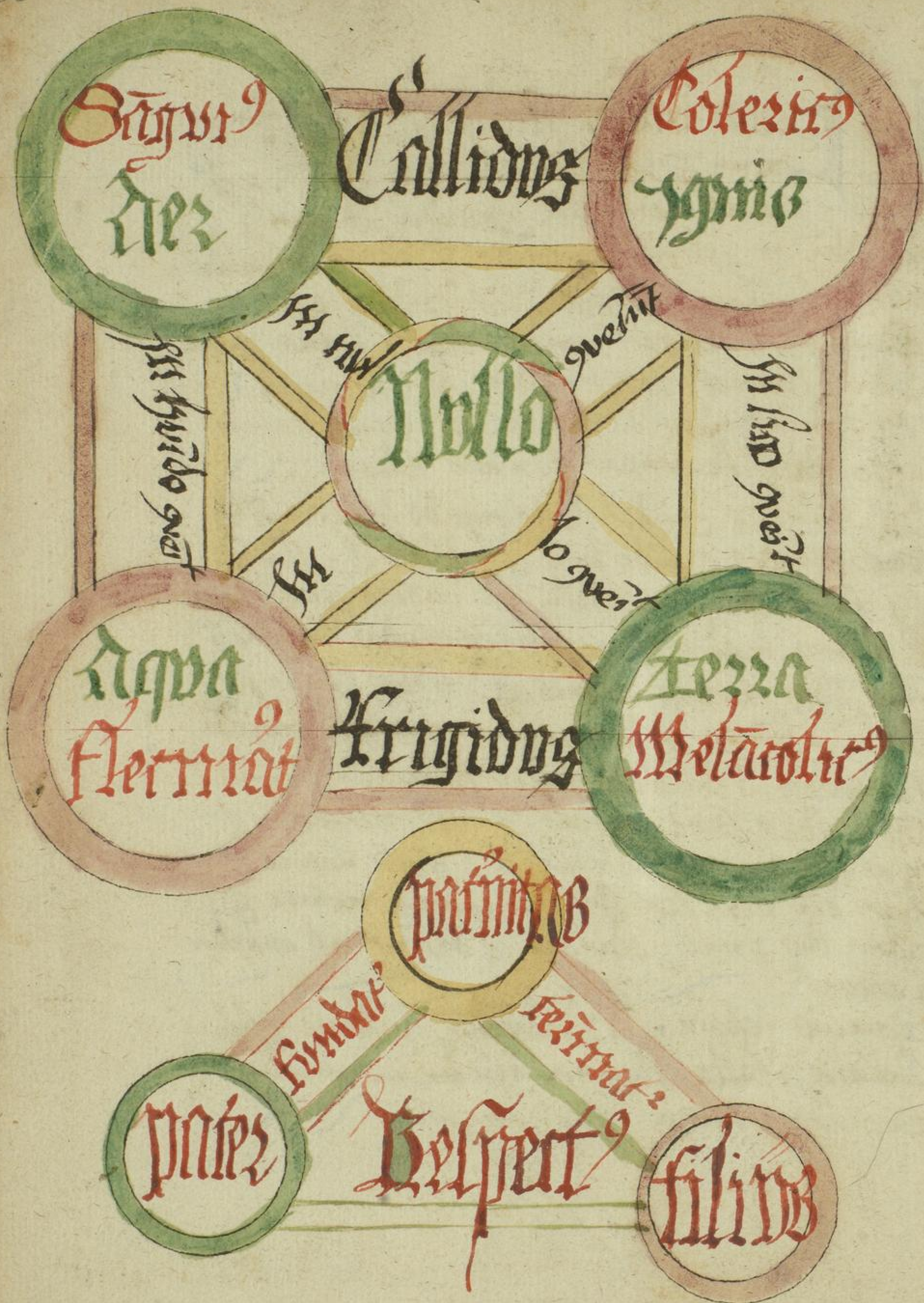
Melancolicus tristis invidus cupidus tenax non ex
pers fraudis timidus luteique coloris Et somniat
de naturaliter cadere deorsum etc. timores gravis dolens

Colericus hirsutus falax prodigus audax astutus
siccus gracilis croceique coloris Et naturaliter somniat de
bellum ascendere in loca alta s(e)c(und)a igne de crispatis

Flegmaticus e(st) sompnolentus piger in sputamine plenus
hebes albus facie pinguis et albi coloris et som
niat de natare piscantes quod e(st) aquatice nature
hec o(mn)ia vera sunt s(e)c(un)d(u)m ordinarie nature s(e)c(un)d(u)m
varie illis potest obviare q(ui) deputat ad optimam
i(n)ter(i)orum

Sanguis in epate. Melancolia in splene (con)sistit
Collera in felle. Flegma in pulmone viget

Sequitur figura complexionum

Sanguineus
Aer
Callidus
Colericus
Ignis
Nullo
Aqua
Flegmaticus
Frigidus
Terra
Melancolicus
Paternitas
fundat
terminat
Pater
Respectus
Filius

Conveniunt se invicem igne
et faciunt colericum et estivum

Calliditas

Siccitas

Conveniunt se invicem
aere et faciunt ver et
sanguineum

Conveniuntur se terre et
faciunt yemale et mel[illegible]
colicum

Humiditas

Frigiditas

Conveniunt se aq[illegible]
et faciunt flegmaticum et autumnale

substancia
Corpus
Sensibile
animal
homo
petrus
paulus

SPINE

IMAGE

NOT

AVAILABLE